

**MORRIS (DANSI) VE HALKBİLİMİ KONSEPTİNDEN:
HALK VE AKADEMİK İRKÇILIK***

Pauline GREENHILL**

(Çev.: Metin ÖZARSLAN***)

*Bu makale dolaşımı sınırlanmış gibi görünen ve esas itibarıyla beyazlara ait bir dans olan Morris ile bir e-posta dinleme grubu olan Morris Dansını Tartışma Grubu bağlamında ırkçılık kavramları arasındaki kesişmeyi incelemektedir. Ben de bunları akademik halkbilimi uzmanlığı uygulamalarında sıklıkla yer alan bazı kavramların bir eleştirisini yapmak üzere referans noktaları olarak kullanmakta ve halkbilimi ve metodoloji konularında daha ilerici, siyasi yönden daha akıllıca önerilerde bulunmaktayım****.*

Etnisite ve çokkültürlülük meselelerinin kamusal alana taşınmaya başlanmasıyla birlikte (olumlu/doğrulamayı eylem programları, özü öğreten müfredat programları vb.) Avrupa ve Kuzey Amerikalılar kültürel konular kadar çoğulculuk ve çeşitliliği de siyasi konular olarak ele almaya başladı. Bir tarafta kültürün hareketli ve renkli bir göstergesi, diğer taraftan gücün konuşlandırıldığı bir alan olarak etnisite; iki farklı yorum arasındaki gerilimler kadar bağlantılar da hükümetten akademik çevrelere uzanan bir alanda daha fazlaca açıklığa kavuşmaktadır. Fakat giderek politikleşen mevcut Kuzey Amerikalılar bağlamında, bunun yanı sıra gerek kamu gerekse de akademi çevrelerinde halkbilimciler ve onların benzer "konuları" kültür politikasından sakınmakta zorlanmaktadır¹.

Siyaset kültürel, kültür de siyasal bir niteliğe bürünmüştür. Bu alanda dikkati çeken meseleler yalnızca kültürün geleneksel, etnik, ve diğer türlerinin temel yapısını değil gerçekte nereye ait olduklarını da kapsamaktadır. Bu sebeple,

* Bu makalenin İngilizcesi **The Journal of American Folklore**, <Spring 2002, 115 (456): 226–246>’de yer almakta olup, çeviri buradan yapılmıştır. Çeviriyi gözden geçiren arkadaşım A. Arzu Çakır’a teşekkür ederim [M.Ö.].

** Prof. Dr., University of Winnipeg.

*** Dr., Hacettepe Üniversitesi.

**** MDTL Üyeleri, Cati Coe, çalışma arkadaşlarım Susan Prentice ve Diane Tye’a yapıcı eleştirileri ve yorumları için müteşekkirim. Araştırma görevlisi Lisa Hagen-Smith’le yaptığım görüşmeler izlemem gereken yoldan sapmamamı sağladı ve ırkçılık, heteroseksüellik ve özellikle klasisizm konularında bana öngörülerde bulundu.

¹ Halkbilimi ve antropoloji alanlarında öğrenim görmüş bir akademisyen, yanı sıra Morris dansına katılmış biri olarak, bu kesimlerden bahsederken *biz* kelimesini kullanmamakta zorlanıyorum. Yine de, bu makale pek çok farklı kesimden okura seslenme amacını taşıdığından, katılımcılarla rahat bir şekilde –belki de yanlış yere– özdeşleştirilmekten sakınmak amacıyla, ait olduğum gruplardan bahsederken bile *onlar* demeyi tercih ettim.

örneğin, Kanadalı Anne Cameron gibi beyaz yazarların Birinci Ulus halklarının (Kanada yerlileri) öykülerinin anlatım ve yorumlama biçimlerinin Birinci Uluslar'ın kendisine ait olması gereken kültürel boşluğu ne şekilde ele aldığı konusu üzerinde düşünceleri istenmiştir. (bkz. St. Peter 1989, 1997) Günümüzde antropologlar kendi yorum ve sunumlarına getirilen eleştirileri "kültürel yapının içinden" görmek istemekte olabilirler. Üçüncü Dünya (Edward Said 1978'den itibaren) ve Dördüncü Dünya (bkz. Biolsi ve Zimmerman 1997; Dauenhauer ve Dauenhauer 1999 ve diğerleri) ile özdeşleştirilen bilginler yapının dışında kalanların kültür uzmanlıklarına meydan okuyarak akademik boyuttaki suç ortaklığını kolonicilikten ayrı tutmaktadır.

Bu çalışmalar ve eylemler ve bunları zorunlu kılan sosyokültürel güçler akademik çalışmalarda bulunması gereken sorumluluğa duyulan ihtiyacı giderek daha da belirgin hale getirmektedir. Peki, halkbilimciler kime karşı sorumlu olacaktır? Kanadalı uzmanların 21. Yüzyılın başlarında yaptığı çalışmalar, özel bir konu değilse, Archie Green ya da George Korson gibi Amerikalı halkbilimcilerin siyasi suçlamalara maruz kalmış ve sosyo-ekonomik açıdan da duyarlık sahibi çalışmalarında olduğu gibi marjinalleşmiş fakat yine de köktenci (radikal) ve alternatif (tercihi) tarihin yönlendirmelerini izlemeye devam mı edecektir? Yoksa Richard Dorson'ın savunduğu pozitivist akademik akımı izleyecek ve antropolog Kristin Koptiuch'un "Üçüncü Dünyacı" olarak tanımladığı Kuzey Amerika toplumu içindeki marjinalleşmiş grupların bir parçası mı olacaktır?

Ben daha isyankar, putları yıkan, köktenci tercihten yanayım. Akademiye, benim gibi ve nispeten kariyerlerini daha sağlama almış bir durumda (en azından şu an için) görüşlerini bildirenler, özellikle Kuzey Amerika'da kamu alanı ile akademik halkbiliminin şekillendirilmesinde büyük rol oynayan "güzellik etnografyası"nın -bütün kültürel tezahürlerin ılımlı yorumlarını- sorgulamaya başlamalıdır. Kanadalı halkbilimciler, Memorial Üniversitesi Newfoundland Halkbilimi öğrencilerinin birkaç yıl önce balıkçıların yaşadığı krizler konusunda bir forum (1990'ların başında, Newfoundland'ın geçmişteki ve o günkü ekonomik temeli olan morina balığı avcılığı konusunda bir moratoryum düzenlendi.) düzenlerken yaptığı gibi, üzerinde yaptıkları çalışmalar ve sunumlar yanında ve yaşadıkları ve çalıştıkları gibi, gerçeklikleri daha eleştirel bir gözle incelemelidirler. Kendi çalışmalarına gelince de, bu eleştirel yaklaşım yalnızca üzerinde çalıştığım Morris² gibi eylemlerin beyazlık ve İngilizlik özelliğini değil, bunun yanında

² Kentten ayrılmak zorunda kalacağım günlerin yaklaşıyor olması sebebiyle, 1991 baharı sonlarında Forest City Morris (Morris Kenti Ormanı M.Ö.) (1989 kışından beri birlikte çalıştığım Londra ve Ontario grubu) ndan ayrılmaya hazırlanıyordum. Planlarımdan bahsederken, takımın "kesesi" (veznedarı) Jane Evans, Morris dansı hakkında bununla ilgilenen seyircilere Morris'i tanıtmak, onları takıma katılma konusunda yüreklendirmek ve bunlarla birlikte para getirecek anlaşmalara imza atmak konusunda yardımlarını istemek üzere dance-outs-danslar hakkındaki kamu yayınlarında kullanılacak bilgilendirici ve tanıtıcı bir yazı yazıp yazamayacağımı sordu. Etnografların, kendilerine bilgi sağlayanlara onlar tarafından belirlenmiş bir şekilde-böylesine cüzi de olsa-entelektüel borçlarını geri ödemeleri için pek fazla fırsatları olmaz ve bu sebeple ben de büyük bir

Kanada'daki halkbilimi uzmanlığını ve bu uzmanlığın ırkçı ideolojik ve uygulamalarını güçlendirmedeki olumsuz desteğin incelenmesini de kapsamaktadır. Açıkça görüldüğü üzere, her iki alanda da –Morris dansı ile diğer beyazlara özgü ve İngiliz geleneğine ait uygulamaların tartışılması kadar uzmanlık alanında da, liberal demokratik söylem, farklılık düşüncesini kültürel oyun alanı düzeyinde bir dizi farklı eylem ve uygulamaya indirgemektedir. Bu dünya görüşüne göre ırkçılık kapsamlı toplumsal, siyasal ve ekonomik yapılar bünyesine yerleştirilmiş bir sistemden çok, bir bireysel psikoloji ve uygulama konusudur.

Aksine, ben, ırkçılığı, genelde farklılıkla, özelde de farklılığı meydana getiren farklarla ilgili bir söylem olarak yorumluyorum³. Tek bir katı biçimde ele alınan bu sembolik fakat büyük ölçüde özdeleştirilmiş/somutlaştırılmış söylem, biyolojik bir

sevinçle bunu kabul ettim. Oluşturduğum kompozisyon, bu faaliyeti yakından tanımayan okurlara Morris dansına tanıtıcı bir giriş olabilir:

Forest City Morris Londra, Ontario Morris takımının orijinalidir: ilk kez 1978'de halk önünde sahne aldık. Bazılarımız Morris'i dünyanın ve mevsimlerin simgesel bir kutlaması olarak görür; bazılarımızsa bunun toplumsal yönünden, rengarenk kostümlerinden, araç-gereç ve aksesuarlarından, müziğin tonundan ve elbette dansın kendisinden hoşlanır! Öte yandan herkes, bizi izleyenleri eğlendirmemizin yanı sıra çok eski bir geleneği yaşattığımızı düşünür. Peki ama Morris nedir ve nereden doğmuştur ?

Morris bir İngiliz dans gösterisi geleneğidir. Bunun, kaynağını, baharın verimliliğini kutlayan kırsal topluluklardan almış olabileceğine dair yaygın görüşler vardır. Fakat Morris hakkındaki 15. yy kaynaklı en eski yazılı kaynaklar, Morris'in, sonraları kraliyet eğlencelerinin bir kısmını oluşturduğunu göstermektedir. Dansın işlevi ve anlamı geçen yıllar içinde büyük ölçüde değişmiştir. Önceleri bu dans şöenlerde sunulmuş, sonralarıysa ortak mülkiyetin sınırlarını ve kapsamını belirtmiştir. Ünlü İngiliz halkbilim koleksiyoncusu Cecil Sharp 1899'da Cotswolds'un Headington köyünde bu dansı ilk kez izlediğinde, Morris, çalışan insanların –genellikle erkeklerin– zor zamanlarında orta ve üst sınıftan para toplamak amacıyla gerçekleştirdiği bir "quete" geleneğiydi. Şapkayı sırayla ileri doğru uzattığımızda, şapka yıllık Morris Ale'lerine –diğer takımların yanında bulunanlar– doğru ilerlerken, para gösterimizi sunduğumuz mekanın kirasına ve geleneksel yiyecek–içecekler gider; gösterimizi seyredenlerden bağışlarını rica etmek de elbette Morris geleneğinin bir parçasıdır!

Günümüzde Morris, Forest City gibi gruplar tarafından birkaç kıtada sergilenmektedir. Bu takımlardan bazıları tamamen erkek, bazıları tamamen kadından oluşmakta, bazılarındaysa kadın ve erkekler bir arada bulunmaktadır. Tarihi kayıtlar, Morris dansını kadınlardan çok erkeklerin yaptığını gösterse de Morris hiçbir zaman bütünüyle erkeklere özgü bir gelenek olmamıştır. Birden fazla grubu izlerseniz, dans kostümlerinin birbirinden farklı olduğunu görürsünüz. Ayrıca her grubun adımları, el ve vücut hareketlerinin birbirinden biraz daha farklı olduğunu görebilirsiniz. Sharp bu yüzyılın başlarında Cotswolds'daki Morris öğelerini bir araya topladığında, bir çok köyün kendilerine özgü ayırt edici birer tarzı bulunmaktaydı. Forest City, Kirtlington köyündeki danstan esinlenmektedir, oysa asıl yapmak istediğimiz nasıl ki bir Kirtlington tarzı varsa bir de Forest City tarzı meydana getirmektir.

Forest City sayısız mekanda ve buluşmada sunuldu. Londra'da bir gelenek şeklini almış Home County Folk Festival (İl Halk Festivali) ve Interiors (Yerel Halk) gibi organizasyonlarda sürekli olarak yer almaktayız. Bunun dışında Elora Music Festival (Elora Müzik Festivali), Ottawa–Hull'daki the Canadian Museum of Civilization (Kanada Medeniyet Müzesi) ve Marlboro Morris Ale'de de gösterimizi sunduk. Noel'de "Wassail!" gösterisini sergileriz ve yazın da Kanada ve Birleşik Devletler'den dansçıları bir araya getiren Londra Morris Ale gibi diğer yerel ekiplerle eş-sponsorluk gerçekleştiririz. Bugüne kadar çeşitli partiler, toplantılar ve festivallerde de yar aldık.

Burada, Claude Levi–Strauss'un sembolizm konulu eserine (çalışmasına) göndermede bulunuyorum. Açıkta ki, ırk, sembolik (simgesel) bir yapıdır.

sonuç olarak genellikle ten rengi ve dış görünüm temel alınarak tanımlanan, bireyler ve gruplar arasındaki kültürel, toplumsal, tarihsel ve diğer farklılıkları açıklar görünmektedir. Bu açıklama, terim için genellikle Avrupa–Kuzey Amerikalıların kullandığı bir açıklamadır. Fakat, Avrupa–Kuzey Amerikalıların çağdaş ırkçı söylemi, bireyler ve gruplar arasında algılanan farklılıklara *sadece* biyolojik kaynaklıymışçasına yaklaşmaktadır; edinilmiş tecrübelerle bir açıklama getiren bu kültürel, toplumsal, tarihsel ve diğer güçleri doğallaştırmak ve normalleştirmektedir. Bu ikinci şekliyle, ırkçılığın özü, bireyler ve grupların diğerleri üzerindeki siyasal nüfuzunun göz ardı edilmesi ya da inkar edilmesi anlamına gelmektedir. Bu sebeple, ilk anlamıyla, Afrika–Amerikalı beyinlerin zekasını Avrupa–Amerikalı beyinlerden daha düşük düzeyde kalmak üzere biçimlendirildiğini iddia etmek elbette ırkçı bir söylem olacaktır. İkinci anlamıyla, tam olarak eşit düzeyde zekaya sahip olmanın Afrika kökenli bir Amerikalı ile Avrupa kökenli bir Amerikalının Avrupa kökenli Kuzey Amerika’daki güzel değerlere erişim açısından eşit derecede iyi durumda bulunmasını –çünkü siyah olmak, herhangi bir farklılığa yol açmayan beyaz olmaktan farklıdır– sağladığını farz etmek de ırkçı olacaktır.

Elbette, ırk, atalar, dış görünüm ve sosyokültürel değişkeler gibi farklı etmenlere bağlı bir kültürel yapıdır. Fakat, biyolojik temelden ziyade kültürel temeli, özellikle kültürel açıdan “diğerleri” olarak tanımlananların edinilmiş tecrübeleri içinde ırkçılığı daha az gerçekçi kılar. Ben, ırkı, genellikle sınırladıkları –“insanların rengi” kadar açıkça dışladıklarını– yani “beyazlar”ı da kapsayan bir kategori anlamında kullanıyorum. Beyazlık Avrupa kökenli Kuzey Amerika kültürü ve toplumunda ayrıcalık, kabul edilirlilik ve olağanlıkla karakterize edilen bir ırk konumudur. Beyaz olmayan ırk konumları marjinalleştirilmiş, ötekileştirilmiş ve sapkınlaştırılmış/ çarpıtılmış durumdadır. Bu sebeple, beyaz ırklaştırılan –yani, beyazlarla ilişkilendirilen, beyazlara has ve uygun görülen– eylem ve uygulamalar, dilbilimsel anlamda da belirsiz olmaları gibi, genellikle problem yaratma özelliğinden uzaktır. Bu tür eylem ve uygulamalar, beyazlara özgü değil, insanlara özgü şeyler olarak görülmektedir. Öte yandaysa, diğer ten rengine sahip insanlarla ilişkilendirilen, onlara has ve uygun görülen eylem ve uygulamalar genellikle çeşitli şekillerde belirtilir. Örnek vermek gerekirse, bunlar, Afrika kökenli Amerikanlılara, Birinci Uluslara, Çinlilere özgü ve buna benzer şeylerdir.

Bu sebeple, kültür ve toplumun ırka dayandırılan yönleri, ırkçılığın farklı taraflarını gözler önüne serebilir. Bir beyaz için, Morris dansı gibi bir eylemde yer almak ırkçı değildir; diğer taraftan, Morris’in genel anlamdaki beyazlara özgü olduğunun farklılığı yaratan bir fark değil de tesadüfi bir olgu olduğunu ileri sürmek ırkçıdır. Bir beyazın akademisyen olması ırkçı değildir fakat Kuzey Amerikalı akademisinin beyazlara özgü olduğunun farklılığı yaratan bir fark değil de tesadüfi bir olgu olduğunu ileri sürmek ırkçıdır. Aşağıdaki örneklerin bu konuların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağına inanıyorum. Morris’i, farklılığın tesisi ve inkarı ile farkların farklılığı meydana getirmesi üzerine konuşmak amacıyla kullanacağım.

Bu çalışma benim gerek Morris gerekse de halkbilimine dair kişisel ve siyasal görüşlerimi sunmaktadır. Genel itibarıyla Morris dansını yapanların ve akademisyenlerin karşısında gerektiği kadar yetkin bir konumda bulunmamama karşın, bu konuda, Morris dansını yapan bir beyaz/bilgin ve feminist bir halkbilimi akademisyeni olarak konuşmaktayım. Morris dansını yapan diğerlerinin, bilgin, feminist, halkbilimci ve akademisyenlerin birbirinden oldukça farklı görüşlere sahip olduğunun farkındayım. Konuya farklı şekilde bakışımın kasıtlı olarak “alternatif”, hatta mantıksız ve olumsuz bir perspektif ile bu perspektifin popüler ve akademik akımlara meydan okuyan özelliklere dahil edilebileceğini düşünüyorum.

Güçten ayrı, farklılık anlamındaki ırk ve kavimsellik kavramları beyaz İngiliz kavimselliği çevresinde mevcut son derece sınırlı bir söylemde yer aldığından nadiren daha belirgindir. Kanada’da İngilizliğin sahip olduğu farklı anlamları başka ortamlarda da açıkladım, fakat, sıklıkla halkbilimciler ve üzerlerinde çalıştıkları insanlar Anglo kültürünün kavimselliğinin tam zıt kutbunda yer aldığını düşünmektedir. Kanadalıların bir çoğu İngilizlerin kendilerini etnik olarak nitelendirecek dans ya da yiyecek töreni geleneğine sahip olmadığını düşünmektedir; İngilizler genellikle sadece güç egemenliğine sahiptir. Morris gibi karnaval özellikli İngiliz gelenekleri İngilizlik ve kavimsellik arasındaki boşluğu pek rahat olmayan bir şekilde kapatmaktadır⁴.

Elbette bazı Kanadalılar İngilizlerin kavim olarak nitelendirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Kanada’da en sık duyduğum şeylerden biri son göçlerin –gevşek ahlaki değerler, ırkın farklı kanlarla karışması, ve bundan doğacağı iddia edilen suçlar– gerçek Anglo Saksonları (bu ülkeyi kuran insanlar) tehlike altında yaşayan bir tür haline getirdiği, çok kültürlülüğün hak etmeyen gruplara her türlü açıkça haksız avantajı sağladığı, İngilizlerin azınlık haline geldiğini, ve bu avantajlara erişmeye ihtiyacı olduğunu. Bence bu duygusal yaklaşımları *paylaşmıyorum*. Bu söylemler tek bir eşzamanlı ve habersiz taramadaki ataerkillik, tarih, sömürgecilik ve güç ilişkilerini ortadan kaldırmakta ve Kanadalılar bağlamında aborijenlerin ve ten rengi farklı insanların gerek geçmişteki gerekse de günümüzdeki mevcudiyetini inkar etmektedir. Gerçekte, İngilizlerin “adil payı” almadığını iddia edenler onların gerçek kavimsel özelliğe sahip olduğuna inanmamaktadır; olumsuz ve alaycı bir bakış açısıyla bu tartışmanın retorik ve ekonomik nedenler temel alınarak yapılması gerektiğine inanmaktadır. İngilizleri kavimselliğinin dışında tutan bir çok Kanadalı akademisyenin aksine⁵, bence –diğerleri gibi bir etnik grup olması açısından değil

⁴ Morris’in yaygın, esaslı bir İngiliz geleneği olmamasına karşın –ki bazı Kanadalılar bunu tümüyle görmezden gelir ve Morris’i hiçbir şekilde İngiltere ile bağdaştırmaz– yine de konuya iyi bir örnek teşkil eder.

⁵ Az sayıda ortak örnek/şablon sunulmuştur. Bazı çalışmalar etnisiteyi azınlık statüsüyle eşit tutar ve İngilizce konuşan Kanadalıları (Sosyo-kültürel kökenleri İngiltere’de bulunan Kanadalılar değil) çoğunluğa dahil ederek onları bu sebeple açıkça olmasa da dışlar. (Ör: Krauter ve Davis, 1978) Diğerleri etnisiteyi İngilizce dışındaki dillerle ilişkilendirir. (Ör: Wardaugh, 1983) Bir çoğu İngilizce’yi tartışmalarına dahil eder fakat diğerlerinin kıyaslandığı bir grup olarak ele alır. (Ör: Gardner ve Kalin, 1981) Kanada dışında öncelikle ve özellikle göçmenlere odaklanan gücünü tarihten alan çalışmalar İngiliz ve Britanya etnisitesini ele almışsa da pek azı olayın çağdaş

de tarih ve güç açısından– Kanada'daki kavimsellik ve İngilizler' i ele almak son derece önemlidir

Bu iki alan arasındaki bağlantı yeni değildir. Akademik çevrelerde, örneğin Bakhtin'in (1984) çalışması siyaset ve karnavallar arasında bir bağlantı kurmaktadır. Fakat benzeri dönemeçler, 1992 yazında esas olarak bir grup gay, lezbiyen ve biseksüel sanatçılardan oluşan Queer Culture Canada (Tuhaf Kanada Kültürü/ Eşcinsel Kanada Kültürü) "Multi-Culti-Queer Pavilion" (Çok-Kültürlü Eşcinseller Pavyonu)'nu Winnepegs'in çokkültürlü vitrini Folklorama'nın bir taşıyıcısı olarak sahnelediğinde olduğu gibi günlük hayatta belli dönemlerde ve yıkıcı şekilde ortaya çıkma eğilimindedir. Çok-Kültürlü Eşcinseller Pavyonu'nda teşhir edilen eşcinsel yemekleri (peynirli kurabiye, taze sıkılmış portakal suyu, meyve parçaları, ve eşcinsel sütü), "tamamıyla eşcinsellere özgü saç modelleri", lezbiyen sanatçılar Shawna Dampsey ve Lorri Millan'ın "tele-program"ı ve kavimsellik konulu diğer oyun, gösteri ve sunumlar, görünüşteki hedefi Folklorama'yı (Faux-klorama) sinirlendirmede büyük başarı kazandı. Winnipeg gazeteleri buna "basit bir ticari marka meselesi" olarak yer verdi ve bir Folklorama sözcüsü de "Onlardan, bu organizasyonla ilgili olarak ismimizi kullanmamalarını istedik. Olayın bu niteliğinin ismimizle hiçbir ilgisi yoktur" (Winnipeg Sun, 1992) dedi. Fakat avukatlarının, Folklorama ismini⁶ kullanan QCC ye karşı kalıcı bir ihtar, ve tüm tişörtlerin geri alınması ve bedellerinin ödenmesinin yanı sıra "tişörtlerin üstündeki yazıları basan üretici, mağaza ya da şahsın kimliğinin tespiti"ni isteyen talepleri olayı daha hassas ve sıcak bir hale getirdi.

Başka ortamlarda da belirttiğim gibi (Greenhill 1991), Folklorama'nın organizatörleri için tehlike yaratan diğer bir çok noktadan biri de QCC bildirisinin açıkça belirtilmiş siyasi niyeti idi. Popüler "etnik" olayları yürütenler de dahil olmak üzere karnavalların düzenlenmesine dair iddiaları bulunan herkes karnavalların karmaşıklaşmasını ve rahatsız edici hale gelmesini olası bir tehdit olarak değerlendirebilir. Folklorama gibi festivaller çokkültürlülüğü apolitik (siyaset dışı) bir olgu olarak sunmaktadır ve bu sebeple festivallerin siyasi özelliğe sahip olma suçlamasıyla kesintiye uğramasına da hazırlıklıdır. Fakat Bakhtin'e göre karnavalların karmaşıklaşması ve bozulması Morris gibi aleni bir şekilde siyasi nitelikte olan ve eşcinsel kültürünün "alternatif" bakış açısından uzak gibi görünen İngilizlere özgü kimi yapıları bile delip geçebilir. Bir akademisyen olarak, bozulmanın sebep olduğu rahatsızlıklar üzerinde yoğunlaşmayı ve halkbiliminin teorisi ile yöntem biliminin eleştirisinde bunları kaynak noktaları olarak kullanmayı yararlı bulmaktayım. Bir e-posta liste grubu olan Morris Dansını Tartışma Listesi

boyutlarını incelemiştir (Ör: Berthoff, 1953; Coleman, 1972; Fischer, 1989) Çağdaş boyutları inceleyenler genellikle kavimsellik sorunundan kaçınmıştır. (Ör: Oudsby, 1990; Ryder ve Silver, 1970)

⁶ Wilder, Wilder ve Lmagtry, Winnipeg's Portage (Winnipeg Navlunu)'daki Danışma ve Savunma Avukatları'nın mekanı. bunların hegemonik iş bağlantılarını açıkça göstermektedir. Bir çalışma arkadaşımın edindiğim bilgilere göre de bayanların ve farklı ten rengine sahip işçi nüfusunun azlığı bunu doğrulamaktadır.

(MDTL) bağlamında ortaya atılan ırkçılık kavramları arasındaki kesişme alanlarını, halk nezdinde ve akademik çevrelerde halkbilimi uzmanlığı kapsamında gerçekleştirilen bir takım uygulamalar bağlamında bazı yaygın kavramları açıklamamaktayım. Böylelikle, bireylerin ayrımcı özelliği açıkça nitelenmemiş eylem ve çalışmalarının (Morris dansı yapanlar ve benzeri halkbilimciler) ötesine geçerek bu bireylerce paylaşılan sosyokültürel bağlamın temelini oluşturan yapılara kadar uzanan bir ırkçılık kavramı (nosyonu) geliştirebilmeyi umut etmekteyim. İşte bu süreçte, halkbilimi uzmanlığı için, daha ilerici ve siyasi uyanıklık ve bilince sahip yönlendirmeler ileri sürmek istemekteyim.

Alan Araştırması – Ontario'daki İngiliz Kültürü

Bu konudaki alan çalışmalarının çoğu 1978 ile 1991 yılları arasında⁷ Ontario'da gerçekleştirildi fakat sonrasında daha düzensiz bir şekilde devam etti. İşe, İngiliz göçmenlerle, Kanada'ya gelirken yaşadıkları deneyimler hakkında görüşmekle başladım. Bu görüşmeleri, bir alan araştırmacısı olarak öncesindeki on yıl boyunca yaptığım diğer tüm çalışmalardan daha zor ve stresli buldum. Tartışmalarımız sırasında, görüştüğüm çalışmayan sınıfa ait insanların pek çoğu, çeşitli ırk ve etnik gruplar hakkındaki görüşlerini (ben bu görüşlerle derin bir ayrılık içindeydim), kendiliklerinden ve doğal bir şekilde açıkladılar. Onlara, asla, "Kanada'nın göç politikası hakkında neler düşünüyorsunuz?" ya da "Ten rengi farklı insanların Kanada'ya yaptıkları katkılar hakkında neler düşünüyorsunuz?" gibi sorular sormadım. Fakat, görüştüğüm insanlar benimle, Kanada'nın Avrupa kökenli olmayanların ülkeye girmesini yasaklaması ya da bunların çok az bir kısmına izin vermesi gerektiği; Karayiplilerin ya da Asyalıların (diğerleriyle birlikte) farklılıklarını ortaya koyan kendilerine ait tüm izleri bir kenara bırakmaya zorlanmaları gerektiği ve kavimsellik konusunda kamuoyunda mevcut buluna kendini siyasi yönden ifade etme şekillerinin –türban takan Sih RCMP memurları gibi– kararlılıkla ve kanuni şekilde yasaklanması gerektiğine dair düşüncelerini paylaştılar.

Bu görüşmeler sırasında farklı ortamlarda ve bağlamlarda kararlılıkla ve şiddetle karşısında duracağım yorumlara sessiz ve tarafsız kalmaya çalıştım. Sosyal bilimlerdeki pozitivist paradigma, bir etnograf için en uygun ve doğru tavrın tartışmaya girmemek ve tarafsızlığını korumak olduğunu söylenmektedir. Yine de bu nesnellik çabası bana doğru gelmedi. Başlangıçta, bu tartışmaların içeriğinin - ırkçılığın- çalışmamın odak noktası olmasını istememiştim. Diğer taraftan – yanılıyor da olabilirim– bu insanların kendi evlerinin mahremiyeti sınırları içinde bana anlatmaya gönüllü oldukları şeylerin (kayıt cihazının çalışmakta olduğunu bilmelerine rağmen) akademik bir buluşma noktasında/ortamında yayımlandığında onlara aslından oldukça farklı geleceğini hissediyordum.

⁷ Bu çalışma Kanada Sosyal Bilimler ve Halkları Araştırma Konseyi ile Devlet Bakanlığı Çok Kültürlülük Dairesi tarafından finanse edilmiştir. Yardımlarını esirgemeyen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

İşte böylece, daha başlangıçta, kendimi etnografik açıdan sıkıcı ve tatsız bir durumun içinde buldum. Çalışmamda katılan İngiliz göçmenlerin diğer gruplar hakkındaki görüşleri benim talep ettiklerim ya da konuşmak istediklerim değildi. Fakat benzeri konuların tutarlılık ve bağdaşıklıkla ortaya getirilmiş olması –çünkü ben onlara kesinlikle bu konularda soru sormadım– bu konuların, görüştüğüm bu insanların nazarında büyük öneme sahip olduğunu açıkça gösteriyordu. Irkçılıkla ilgili konuları ne kadar rahatsız edici bulduğumsa yalnızca, katılımcıların bu konuları merkeze almış oldukları gerçeğini doğruluyordu. En son saçmalıkta, bir İngiliz göçmenin bir müzikhol göstericisi / sanatçısını, akrabalarım için uygun olabilecek “Brummagem Yahudi Çocuğu” olarak nitelendirmesi oldu⁸. O anda tepkim geri çekilmek oldu. Kavimsellik konusundaki ılımlı görüşlerimi güç değil – rolümü “cici-kız” edasında bir etnograf olarak sürdürmekten bahsetmiyorum– karnaval bağlamında tutmaya çalıştım ve böylelikle kendimi ortamdan geri çektim. İngiliz göçmenlerle sürdürdüğüm birkaç aylık alan araştırmasından sonra ise alternatif yollar aramaya başladım.

Umutsuzluk içinde, ırkçı bir kültürel dinamit etkisi göstermeyecek bir şeyler incelemek istedim. Hem bütün dünyada İngilizlere özgü bir dans olarak bilinmek hem de önceki çalışmamda karşılaştığım sorunlara benzer sorunlar yaratmaz görünmek gibi –bir dans nasıl bağnaz olabilir ki ?– çifte avantaja sahip olan Morris dansını incelemeye karar verdim. Üstelik, zaten aralarında kız kardeşim ve eniştemin de bulunduğu Morris takımına üye birkaç kişi tanyordum ve yanılmaksızın onların solcu ve liberal dünya görüşüne sahip, farklı ırklardan ve azınlık gruplarından insanlara karşı önyargıdan uzak bireyler olduklarına inanıyordum. İki yıldan fazla bir süre, dansçı ve takım üyesi olarak, Ontario’daki Forest City Morris of London (Londra Morris Orman Kenti)’in içinde bulundum. Morris Orman Kenti ile gerçekleştirdiğim çalışmanın bana büyük bir keyif verdiğini ve Waterloo Üniversitesi’ndeki geleceği çok da garanti altına alınmamış konumuma cankurtaran gibi yettiğini de eklemeliyim. O dönemde Morris dansına dair gözlemlerimi ilk elden gerçekleştirdim ve bu dansı cinsiyet ve sınıf ilişkileri bakımından inceledim. Kuzey Amerikalılara özgü Morris dansına beyaz mendiller, beyaz kıyafetler, ve aslında beyaz tenliler egemen olsa da benim beyazlara olan ilgim daha sonrasında ortaya çıktı⁹.

Irklaştırılmış Beyaz mı Irkçı mı ?

Morris gibi eylemlerin ya da akademik uzmanlığın ırklaştırıldığına dikkat çekmek ne bunların esas itibarıyla ırkçı olduğunu söylemek ne de bu eylemlerde yer alanların kasıtlı olarak ayrımcı ya da diğerlerini dışlayıcı inanç ve eylemlere bağlı olması gerektiği anlamına gelmektedir. Fakat bana kalırsa, bu ve benzeri ırklaştırılmış yapıların kendilerini nasıl ortaya koyduğu ve sorun haline getirdiğinin

⁸ Babamın babası Birmingham, İngiltere’de yaşamış, 1920’lerin sonunda Yahudilikten dönmüş ve soyadını Greenberg’den Greenhill’e çevirmişti. Irksal/kavimsel lakapların bir başka ironisinde de Hitler beni bir Yahudi olarak düşünürken, diğer Yahudiler böyle düşünmezdi.

⁹ Ufkumu açan ve bilinç düzeyimi yükselten kitaplar başlıkta adı geçenler olmuştur.

farkına varılması gerekmektedir. Şahsen, benim Morris gibi sosyokültürel yapıların alenen ırklaştırılmasını dikkate almayan tavrım halkbilimi kuramcılarını, Kanada'daki halkbilimciler ile diğerleri tarafından da paylaşılmaktadır Kanada –aslında Kuzey Amerika akademik söylemi- beyazların renksiz ve irksallıktan uzak şekilde ve kavimselliğin de diğerlerinin betimlenebilir bir özelliği olarak algılanmasına kadar uzanan yolda katkıda bulunmuştur. Cinsiyet ve sınıf meselelerine halkbilimcilerin son zamanlarda ortaya konulan incelemelerinde hassasiyet gösterilmişse de, ırk/etnisite kavramlarını dikkate almayan yaklaşım varlığını doğal bir şekilde sürdürmektedir.

Kanadalı halkbilimciler “etnik grupları” ele almış olmalarına karşın, Kanada'daki ırklaştırmayı, bunun, yalnızca farklı ten rengine sahip olanlarla ilintili bir şekilde ele alındığı zamanlarda inceleme eğilimini yansıtarak ırk ve kavimselliği özellikle beyaz olmayan, İngiliz kökeninden gelmeyenler açısından incelemişlerdir. Örneğin, Michael Taft, Saskatoon'lu Çinli bir Yukarı İskoçya dans şampiyonu “sorunu” nu gündeme taşıdığında bu dansı yapanların beyazlar olduğuna dair genel kabulü ima etmiştir (1985). Benzer şekilde, ırkçılık, Neil Rosenberg'in Maritimes'daki Afrika kökenli Kanadalı kır (country) müzisyenleri üzerine yaptığı bir çalışmada (ör. 1988 ve 1994) ve Olimpiyat atleti Ben Johnson hakkında yapılan esprileri incelediğim kendi çalışmamda olduğu gibi seyrek bir şekilde ele alınmıştır. (Greenhill 1993)

İngiliz göçmenlerini ya da Morris dansı yapanları ırk ve kavimselliğe ilişkin yanlış kanaatlerin özel ve önemli birer örnekleme olarak bakmıyorum. Akademik söylem gibi ben de Morris'in ana akımların (heteroseksüel, beyaz, orta ya da üst sınıf, İngiliz, eril, vb.) konumuna geldiğini, onların konumunu üstlendiğini ve bu akımları özdekleştirilmiş ve esas itibarıyla siyasallaşmaktan uzaklaştırılmış bir varlık olarak inşa ettiğini söylüyorum. (bu bakış açısına getirilen eleştiriler için bkz. Doucette 1993). Halk ve akademik ırkçılık arasında, Morris'in beyazlara özgü niteliği hakkında kaleme aldığım akademik yazıma Morris dansını yapanların verdikleri tepkiden de kolaylıkla anlaşılabilir bağlantılar kuruyorum.

Kanada Halk Müziği Bülteni'nde yayımlanan bir makalede (Greenhill 1994b)¹⁰, sanki Morris'in, beyaz olmakla ilgili üstü örtülü bir söylem ortaya koymak amacıyla oynandığını belirttim ve bu tartışmayı uygun bağlamda sürdürmek için de yaptığım bu yorumun özünü bazı ayrıntılarla sunmaktayım.

Temizlik ve saflığı simgeleyen kusursuz dansçılar kesinlikle lekelenmemesi gereken beyaz kıyafetler giyerler ve beyaz mendiller sallarlar. Eğer dans sonrasında bunlardan biri kirlenirse sahnenin arkasına saklanır; her yeni dans günü ya da töreninde dansçılar tertemiz beyaz kıyafetler ve havada sallanan beyaz mendillerle ortaya çıkarlar. Bu beyazlık, Morris takımlarına katılan az sayıdaki farklı renkten

¹⁰ Yayımlanma ihtimalinin, daha fazla Morris seyircisine, halkbilimciye ve genel okur kitlesine ulaşmak için bir fırsat olduğunu hissediyordum. Akademik bir dergide yayımlanması alışlagelenden farklı olmazdı.

insanın Afrika kökenli Kanadalı, Aborjin veyahut da Güney Asyalı (örneğin) Morris dansçısı için açık, net ve tam bir yer saptaması düşünmenin zorluğuna benzer şekilde dansçılar ve seyircilerin rahatsız edici bir şekilde yerini göstermesi anlamına gelmektedir. Morris mitolojisi bunu, alt rütbeli subaylar, koloniler ait oldukları yerlerden alınıp sömürgeci ülkelere yerleştirilmeye başlanmadan önceki bir zamana ait olarak düşünür. Bugün Morris'e katılan ten rengi farklı insanlardan bir çoğunun belirgin derecedeki kayıtsızlığı bunun kendi sosyokültürel değerleri ile ilgisizliğine bağlanabilir. Diğer taraftan, ilgisizlikleri, sadece varlıklarıyla olsa bile, bu eylemin beyazlara özgülüğünü sorgulama gereğinden kaynaklı olabilir. (bkz. hooks 1992)

Bacup Coconat Dansçıları gibi benzeri ve ilgili İngiliz uygulamaları, özellikle İngiliz olmayan, beyaz olmayan seyircilere Morris'in sömürgeci anlamda karışıklığını gösteren kara yüzlerle gerçekleştirilir (bkz Buckland 1990). Kara yüz ile kastedilen Afrikalıların yüzlerinden ziyade maden işçilerinin karaya bulanmış yüzleridir ve madencilerin her gün kapkara olan yüzleri ile dansçıların kara yüzleri birbirinden kesin olarak farklı simgesel bir potansiyele sahiptir.

Aslında, Kuzey Amerikan seyirciler gibi Morris dansını yerel alış veriş merkezleri, publar, ve halka açık diğer mekanlarda seyreden ve maden işçileriyle coğrafi yakınlığı bulunmayanlar kara yüz dansında siyah kültürün beyaz temsilinden daha farklı bir şey bulacaktır. Dansçılar tarafından kullanılan Morris dans geleneğinin yerelleştirilmiş ve tarihselleştirilmiş açıklamasını bilmeyen seyirciler kara yüzü vodvil gibi eğlence türleri açısından tarihsel açıdan ele alarak bu uygulamalarla bağdaştırılan açık ya da örtük ırkçı gündemler ışığında inceleyebilir ya da günümüze uyarlanmış, biraz da asiler ve çeteler bağlamında bir senaryoya dahil eder.

Doğrusu, kara yüzlerle dans eden hiçbir Kanada ekibi görmedim; belki de liberal duyarlıklarımız açısından farklılığı rahatsız edici bir şekilde ortaya koyması sebebiyle buna nadiren rastlanır. Minneapolis'de, bir Ale'de tamamı erkeklerden oluşan Amerikalı bir ekibin kara yüzlerle saldırgan ve kuralsız bir şekilde dans ettiğini gördüm. Bu dikkat çekici, dans havasındaki hareketlerin yanı sıra göstericiler çomaklarını gürültüyle yere vurarak ve küçük bir yerel bira fabrikasını görmek için öğleden sonra turuna çıkan tamamı beyazlardan oluşan seyircilerin yüzlerine doğru savurarak odanın etrafında koşuşturuyor ve saldırgan hareketler yapıyorlardı. İşin ilginç tarafı, bu özel dansı yalnızca diğer Morris dansçılarının bulunduğu ortamlarda yapmayı tercih etmemişlerdi. Morris dansçıları ve seyircileri bu dansı, Morris'in farz edilen endüstriyel geçmişi açısından ele alabilirlerdi fakat diğer taraftan bira fabrikasında bulunan ve Morris topluluğuna girmemiş olanların gözünde bu dans bir ırk isyanının canlandırılması gibi görünmüş olmalı.

Bu durumda da olduğu gibi rutin günler, belli aralıklarla Morris dansçılarının bütünüyle bir ayrı kalış, farklılık, diğeriyle karışma, eğlenme ve siyasetten uzak kalış olarak görmek istediği zamanlardan biri olarak dansa girebilir. Kanadalıların, sıkı belirlenmiş kurallar dahilinde etnisitenin karnaval tarzında ifade edilmesi –hatta İngiliz etnisitesinin de– konusunda hoşgörüsü sınırlıdır. Morris dansçılarının, dans

mekanı ve ekibinin arasından dosdoğru geçip gidenler tarafından, sanki orada değillermişçesine görmezden gelindiğini gördüm. Birinde Toronto Ale'sinde, güvenlik görevlileri dansçıları Eaton Center'dan çıkarttı; Ottowada'ki bir Ale'de kaldırımında ve Place Larire'da dış kapının kenarındaki boşlukta duran göstericilere bu seferliğine hoş görüldükleri ama bir sonraki sefere izin almaları gerektiği söylendi. Paradoksa bakın ki, beyazların kavimselliğinin ifade edilmesi bile kuralı ve denetimli olmak zorunda. Gösteriler farklı mekanlar ve etnik kutlamalara ayrılmış zamanlar açısından uygun fakat yine de iş, ticaret ve hükümet çevrelerine karışmamak zorunda. İşte bu çevreler, güçlerini muhafaza etmek ve ciddiyetin egemenliğini sürdürmek için -Morris gibi- karnaval etkinliklerini denetliyor. "Nezihlik" in, Morris dansçılarının kamuya açık alanlarda böylesine denetimlere tabi tutulması için haklı bir neden teşkil edebilmesine karşın polisler ve güvenlik muhafızları, etkinliğin siyasi göndermelerde bulunma boyutunun dansçılardan daha fazla farkında gibi görünüyor.

Aslına bakacak olursak, zararsız ve muhlis edimler için uygun görülen bir çok vahşi yarışma türü (bkz Buckland 1991), denetimlerinin gücünü hissettirmek ve geleneksel uygulamaları düzenlemek için devletin sarf ettiği çaba (bkz Story 1969) bulunmaktadır. Festival literatürünün büyük bir bölümü karnavalların sıklıkla toplumsal protestolar için kullanıldığını (ör: Davis 1971, 1973, 1978; Hobsbawn 1959; Lawrence 1987; Rude 1952) ileri sürmektedir; kendi içinde bunlar birer toplumsal protesto olabilir. Morris dansçılarının küçük bir bölümü kuralısızca ve müsabık bir şekilde hareket ettiklerinin gerçekten farkındadır; alış veriş merkezlerinden atılmalarına karşı argümanları, halka açık bir şekilde gösteri yapabilmeye hakları olmasının yanı sıra eylemlerinin tehlikesiz özellikte olduğuna inanmalarından kaynaklanmaktadır. Benim üzerinde durduğum noktaysa, başka grupların şehrin sokaklarında gösteri yapabilmek için izin almadıkları sürece bunu gerçekleştirmeyi bir "hak" olarak görmediği gerçeğidir. Bu sebeple bir "İngiliz" karnaval geleneğinin egemenliğinin yıkıcı potansiyeli bulunmaktadır çünkü bağdaşmaması gerekenleri -şamata, enisite ve güç- bağdaştırmaktadır¹¹. Aslında benzeri bağlamlarda oyunun muhalif özelliği üzerinde düşünölmeye değerdir. Makalemdede üzerinde durduğum son nokta ise Morris'in günümüzde dışlayıcı, beyaz ve ayrıcalıklı olduğudur. Müsabık bir özelliktedir. Egemenliği yalnızca yeniden ortaya çıkartma değil belirleme potansiyeline de sahiptir.

MDTL'deki Irkçılık Tartışması

MDTL'deki tartışmadan haberdar olmamı sağlayan ve 31 Ekim ile 4 Kasım 1994 arasında¹² gönderilen 20 postayı bana ileten tarihçi ve Morris dansçısı,

¹¹ Örneğin, Morris'teki "şapşal" karakter genellikle Elizabet -aslen pejmürde kıyafetler içinde olsa da- dışarıdaki (başka) bir dansta gruba üye olmayan, Morris'i dikkate almayan bir şekilde genellikle normal kıyafetler içinde uygun/ complicit bir dansçıdır fakat yine de dikkat çeken bir maharet sergiler. Kanadalıların Morris'inde açık ve bilinçli bir şekilde ortaya konulan "diğeri" ırklaştırılmaz fakat günün ciddiyeti açısından konumlandırılır.

¹² Mevcut (en son) web konumuna dair bilgiler arşivlendirmenin 10 Nisan 1995'te başladığını ve bu yüzden orijinal postaların yeniden dikkatle incelenmesinin mümkün olmadığını göstermektedir.

Winnipeg Üniversitesi'nden çalışma arkadaşım Dan Stone oldu. Orijinal sorularda Canadian Folk Music Bulletin'da çıkan makalemi okuyan olup olmadığı soruluyor ve söyle bir yorum yapıyordu: "Yazar, makalede, katılımcıların farklı ten rengine sahip kimseler olmaması sebebiyle Morris'in ırkçı özellikte olduğunu söylüyor"¹³ (İşin doğrusu, makalede *kesinlikle* Morris'in ırkçı olduğunu *söylemiyordum* ve tahlilim de bason çalan ve bir süreliğine Toronto'nun Green Field Morris'i için dans eden bir siyah (siyah bir erkek) örneğini çevreliyordu. Online postalardan iki tanesi tanıdık; biri Winnipeg Mountain Morris (kısa bir süreliğine benim de birlikte dans ettiğim bir grup), diğeri de Amerikan Halkbilimi Topluluğu'ndandı. Açıkça görülyordu ki, bu postaları gönderenlerden sadece biri makaleyi gerçekten okumuştü¹⁴.

Alta, postalanan bu yorumlarda en çarpıcı bulduğum açıları ve yapıları sunacağım. Bu yöndeki postaları tek ve ortak bir Morris bakış açısına kanıt olarak görmüyorum; bunlar tam tersinin açıkça doğrulanması. MDTL üyeleri gerekli bilgisayar donanımına erişim (posta gönderenlerden bir tanesinin de dikkat çektiği gibi), böyle bir tartışma grubuna ilgi duymak ve benzeri gibi çeşitli ölçütlere göre titizlikle seçilmiştir. Buna ek olarak, ifade ettikleri görüşler hiçbir suretle tek sesli değildir; bakış açılarında irdelemek istediğim hem genel hem de özel farklılıklar bulunmaktadır.

Makaleme cevap niteliğinde postalanan bu yorumlar aracılığıyla ırk, ırkçılık ve Morris (oluşan gruplaşmalarla ilgili olarak bunu özetleyeceğim) konularına Kanada Morris'inin sınırları ötesinde bir başka yaklaşım buldum. İlk posta kaynağını belirleyebileceğim Kanada'dan gelse de cevap yazanlar diğeri Amerikalı, İngiliz ve Avustralyalı idi. Verdiğim cevaplarsa farklı meseleler hakkında endişeli düşüncelerden oluşuyordu. Diğeriyse Morris'teki ırkçılığı hatta ırklaştırılmayı inkar eden hararetlı yazılardı. Burada kavimsellik ve halkbilimi nosyonları arasında, baskın bir çok akademik düşünce tarafından paylaşılan olası bir karşılaşma ve rekabetten ziyade tehlikesiz bir gösterge olduğunu görmekteyim¹⁵.

Haber panosundaki tartışmada kullanılan bir strateji Morris'in kesinlikle beyazlara özgü (dolayısıyla ırklaştırılmış) özellikte olmasına karşın İngiliz kavimselliğiyle kısmen bağlantılı olması sebebiyle anlaşılabilir, mantıklı ve adil olduğunu savunmaktı. Örneğin, katılımcılardan biri olan SH, "Morris'in tasarımı açısından değil ama bir hata olarak ırkçı özellikte olduğunu düşünüyorum". Dedi,

¹³ İngiliz Kolombiyası'ndan (İngiliz yönetimindeki Kolombiya) Vancouverli Graham Baldwin, yaptığımız özel bir görüşmede, bana bunun kendisinin duyduğu ilk kuşku olduğunu söylemişti.

¹⁴ Bu poster, onun "çağdaş sosyal bilimler" le paylaştığına inandığı makalenin "tarihsellikten uzak oluşu"nu eleştirmiştir.

¹⁵ Hemen sonrasında, bu makalenin daha önceki bir taslağını aynı ilan panosuna gönderdim. İnsani karakterimi ve akademik kişiliğimi, yazma üslubumu, "netiquette" mi, yöntembilimim (metodolojim) ile yazılarımdaki ve söylemlerimdeki etik sorunları kapsayan ve yaklaşık olarak üç hafta süren bir tartışma başladı. Genellikle tutkuyla kaleme alınmış bu mektuplarda ortaya konan bir çok faydalı görüş ve yorum için müteşekkirim. Bunları, bu baskıda bir araya getirmeye çalıştım.

etkinlik “asıl olarak İngiliz kökenli”dir (SH, 1994)¹⁶ ve sözlerine devam etti: “Morris’in bütün dünyada yapıldığını biliyorum ama dansçıların büyük çoğunluğunun İngiliz ya da Fransız kökenli olduğundan şüpheliyim. Dikkat edin – İngiliz. diyorum, Galler ya da İskoçyalı değil. Bana kalırsa ulusal dans şekilleri her ulusun sahip olduğu köklü gelenekler yüzünden yerlilerin hoşuna gidiyor. Bu da neredeyse kabilelere ilişkin bir şey değil mi ?” (1994)

JB1 (1994), genelde insanların kendi kişisel kökenleriyle ilgili etkinlik ve uygulamalara eğilim gösterdiğini iddia etti. DP1, hem Morris hem de halk müziğinin tasarım açısından olmasa da bir hata (yanılgı) sonucu olarak genellikle ırkçı özellikte olduğunda hemfikirdi. Etnik sanatlara duyulan ilginin aynı etnik gruba üye olmayı gerektirmediğini fakat “çoğu insanın üzerinde uzmanlaşmak için kendi köklerinden gelen bir şeyi seçtiğini ve bunu, diğer halkların kültür ve sanatına zarar vermek amacıyla yapmadığı sürece bunda ırkçı bir taraf görmediğini” (1994) belirtti.

Morris’in ırkçı olabileceğine dair bunun tam tersi bir söylem de kullanıldı. JS, ırk/kavimselliğin insanların bir ekibe katılma arzularıyla ilgili olmadığını iddia etti: “İnsanlar DANS, şirket veya her ikisi için de olaya dahilmiş gibi görünebilir. (Her şeyden önce, Morris topluluğu çok fazla eğlenen bir çok kişiden oluşuyor” (1994). Benzer şekilde, Appalachian cloggcıları ile hiphopçular arasında yerel bir stüdyoda yapılan ve bir grubun diğerini hicvettiği dans düellosuna ilişkin yorumlarda bulundu ve iki grup arasındaki farklılıkların yalnızca zevk veya tarzla açıklanabileceğini ileri sürdü (1994).

Elbette, Morris katılımcılarından bir çoğu İngiliz miraslarından dolayı bu işe girdi, öte yandan diğer çoğunluğun da bununla kişisel bir ilgileri yok. Hiçbir olasılık Morris’in beyazlara özgü bir etkinlik olarak gelişmesini engellememekte ya da onun dışlayıcı özelliğini gerekli hale getirmektedir. Morris’in hem İngiliz kökenli olanları hem de olmayanlara çekici geldiği düşünülürse gerçekten de çok az bir bölümünün farklı bir ten rengine sahip olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bu sebeple, eğer posta gönderenler Morris’in beyazlara özgülüğünün İngiliz köklerinden geldiğini iddia ederse, bu iddia ırkçı ve sömürgeci çünkü İngiltere’de yaşayan beyaz olmayan insanların geçmişteki ve günümüzdeki varlığını inkar etmektedir. Benzer şekilde, halkbilimi alanında yazılanların çoğu, bir etkinliği neyin “etnik” kıldığı sorusunu sormada başarısız olmuştur. (bkz Greenhill, 1992) Bazı yazarların

¹⁶ Bu mektupları gönderenler, yazdıklarının akademik bir makalede yer alacağını hiç düşünmemiş olduğundan, her birine tekrar yazdım ve kendi yazdıklarından alıntılar yapmam konusunda izinlerini istedim ve ayrıca onlara daha anlaşılır ve net olması bakımından önceden kaleme almış oldukları bu yazıları tekrar gözden geçirmeleri için bir fırsat verdim. e-posta adresleri artık kullanılmayan bir kaçına ise ulaşamadım. Bir kaç alıntılama izin vermedi ve ben de onların yerine yeniden yazım ve açıklamaları yaptım. Birinin yorumlarını açıklamam ve bunu kullanmam, yine de, alıntı yapmam konusunda bana izin vermemiş olmalarının bir kanıtı olarak görülmemeli; başka sebeplerden dolayı alıntılama yapılmış olabilir. Bana açıkça izin verenlerin ya da kendilerine ulaşma yönündeki çabalarıma cevap vermeyenlerin yazılarından doğrudan alıntılama yaptım. Şu anda MDTL arşivlenmiş durumda ve gerçekten ilgilenenler <http://web.syr.edu/hytelnet/MDDL/archives.html> adresine girerek 10 Nisan 1995 tarihli postayı inceleyebilir.

kavimsellik *iddialarının* merkezine odaklanması ve hakim düşüncelerin (ana akımların) örtük bir şekilde dışlanması (ör: Oring, 1986), bir ihtimal Morris'i etnik eylemlerin bütünüyle dışında tutmaktadır.

Bu online tartışmada, CD, kendi ekibi adına konuşurken, haftada bir bu dans gösterisinde yer almak ve bizimle dans etmek isteyen her "sıcak beden"e kapımız açık diyerek devam etti; "Aslında, bana kalırsa, grubumuza katılmanın tek şartı kişilerin bunu istemesidir" (1994). Oysa diğerleri gruba katılmak için bir sürü koşul öne sürüyordu Bir çoğuysa, "Morris ekipleri cinsiyet,yaş,boy,kilo,genel fiziki kabiliyet, şarkı söyleme yetisi ve kalitesi ve alkol tüketimi sınırları temeline dayanan bir şekilde ayrımcılığa başvurabilir" (DP2 1994) yorumunda olduğu gibi .ayırıcı özelliğini açıkça ve bilinçle sergileyen diğer alanlarla karşılaştırmak suretiyle Morris'in ırkçı özellikte olmadığını savunuyordu. RR, cinsel tercih yada fiziksel kabiliyete dayalı ayrımcılığın haklı olduğunu ima ediyordu (1994). Diğer bir poster de benzer bir yaklaşımı dile getiriyordu: "İrkçıya hayır, cinsiyet ayrımcılığına evet. Uygun forma sahip olmayanlar kabul edilmez" (JS 1994).

Bireye has özelliklerin, bu tartışmalarda da olduğu gibi, birbirinden farklı ve kültürel açıdan belirli anlamlar taşıyan birimlere ayrıştırılması alışılmış bir uygulamadır. Grup, kişinin sosyokültürel yada fiziksel kimliğinin hiçbir yönünün, kişiyi Morris dansına katılmaktan alıkoyamayacağı nosyonunu savunmaktadır. Örneğin: Toronto Green Fiddle Morris'ine ilgi duyan bir görme özürlü, gruba müzisyen olarak katılmak üzere davet edilmiş ve katılmıştır. (David Meddows-Taylor, kişisel iletişim, 1995). Aslında, ayrımcılık yapan Morris ekipleri, bakış açılarını paylaşmayan bireylerin ve ekiplerin eleştirisine de açıktır Örneğin; bazı ekiplerin cinsiyet farkına dayalı olarak sergilediği dışlayıcı tavır uzun zamandan beri ateşli tartışmaların merkezi durumundadır.

İrkçılığı inkar etmede kullanılan diğer bir strateji de ırkçılığı oldukça kısıtlayıcı terimlerle tanımlamak ve böylelikle Morris'in ırkçı olduğu iddiasının akla getirilmesini bile önlemektir. DP2, bir uygulamanın, eğer "Avrupalı olmayanlar özellikle ekibe üye olarak alınmıyorsa" bir uygulamanın ırkçı özellikte olduğunu iddia etmiştir; eğer bir grup ancak "üye oldukları ırk farklılığını temel alarak belli bir sınıfa ait olan insanlara karşı ayrımcılık yapıyorsa" ırkçıdır (1994). JB2, "ırkçı" lığın, belli bir etnik grubun diğeri karşısında tercihi olarak daha ayrıcalıklı bir muameleye layık görülmesi olduğunu söylemiştir. Altı yıldan bu yana dans etmekteyim ve bu süre içinde hiçbir grubun bu şekilde davrandığını görmedim" (1994) MM, çalışmalarını kendi tarihi geleneği içinde sürdüren bir grubun başvurduğu kasıtlı dışlamanın ırkçılık olacağını belirtmiştir (1994). Konu hakkındaki bir diğer yorum da Morris'in ırkçı olduğunu söyleyen TB'den gelmiştir:

Bence kurumsal ırkçılığın anlamının ÖNEMİ, ırkların sistematik olarak çeşitli fırsatlardan -iş, ev ve diğer temel ihtiyaçlar- mahrum bırakılmalarını (değişmek/ değişim umuduyla) ele almaktan geçiyor. Fakat siyahların Morris dansını yapmaktan alıkonulduğu iddiasıyla bir lobi çalışması başlatmak konusundaysa... Bana kalırsa ırkçılık karşıtı enerjimizi daha

önemli meselelerde harcamak üzere toplamalıyız, aksi takdirde ırkçılığın tanımını öylesine dağılır ki sonunda bütünüyle anlamsız hale gelir (1994).

İşten ziyade oyun alanındaki uygulamaların durumu/konumu, bir çok espri metninin de açıkça gösterdiği gibi, ırkçılık olasılığını dikkate almamaktadır. (bkz Greenhill 1993a) Şurası açıktır ki, iş ve oyun alanlarının akademik olarak kategorize edilmesi ve birbirinde ayrılması bu tür tartışmaların meydana gelmesine sebep olmaktadır. Bir tür dışlama olarak ırkçılık kültüre hassasiyet göstermeyi beceremeyen eğitim sistemleri ya da belirli bir çalışma geçmişine sahip bireyleri tercih eden göçmenlerle ilgili yasalar içine yerleştirilebilir. İrkçılık aynı zamanda, topluluk içinden olmayanlardan (genellikle Üçüncü ya da Dördüncü Dünya insanları) çok topluluktan olanları (genellikle Avrupa –Kuzey Amerikalılar) kültür alanında “uzman” kılan akademik disiplinde mevcut ve belirgindir. (bkz Lederman 1997) Barry Jean Ancelet tarafından Louisiana dansının yapıldığı salonlar üzerine gerçekleştirilen bir çalışma, özellikle (fakat yalnızca bundan ibaret değil) farklı ırkların karışımıyla ortaya çıkan melezlik olasılığı durumunda oyun ve eğlence alanlarının ırkçılığa, hatta ırkçı şiddete oldukça hassas olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Ancelet’in makalesi ayrımı oluşturan bağlamsal farklılığı da etkili bir şekilde dile getirmektedir: siyahların klüplerinde olduğunu tersine, siyahlara karşı uygulanan şiddet özellikle beyazların klüplerinde oldukça yaygınken, beyazlara karşı şiddet uygulanması oldukça ender bir durumdur (1995). Online tartışmada, farklı bağlamlarda bunlara açıkça benzeyen uygulamaların ırkçı olarak görülmeceğini ifade eden görüşler de yer almıştır.¹⁷ İngiliz gelenekleri için sanat konseyi fonu bulmakta karşılaşılan sorunlarla ilgili olarak DPI şu ifadelerle kapanmaktadır: “Bir Karayip adasındaki yerel sanatlar konseyinin festival listesindeki konuklar arasında temsili beyaz bir heyamola şarkıcısını görme isteğinde ısrarcı olup olmadığını bilmek isterim. O LİSTEDE OLMAK İSTERİM” (1994). Benzeri bir şekilde, JB1 (1994), beyazlardan oluşan bir Morris ekibinin siyahlardan oluşan bir Afrika dans grubundan daha ırkçı olmadığını belirtmiş ve RR de (1994), Afrikalı-Amerikalı yerel dansçılardan oluşan ve Afrika müziklerine geleneksel danslarla eşlik eden bir (diğer) grubun müsamaha gösterilen sınırlar içerisinde açıkça dışlayıcı özellikte olduğunu söylemiştir.

Benzeri argümanlar Morris’in beyazlara özgürlüğünün tarafsızlığını tartışmakta ve alt düzeyde temsil edilen grupların kendi marjinalleşmelerini giderme çabalarıyla adil olmayan bir şekilde desteklendiğini ima etmektedir. Farklı uygulamaların yer aldığı sosyo-tarihî bağlamları göz ardı eden düşünceler problematiktir. Benzeri şekilde, halkbilimcilerin kavimsellik üzerindeki çalışmaları genellikle etnik farklılığın hiçbir şekilde bir güç birleşimi gibi doğal bir sonuç getirmediğini ya da olumsuz öğelerin (etnik espriler gibi) bazen amaçlı olarak olumlu işlevler (grubun ana akım içine alınmasına yardım etmek gibi) gördüğünü farz eder.

¹⁷ Bu tür bir bağlam dışı (bağlamsız) “geri dönmek adildir” söylemi MDTL’de oldukça popüler görünmekte ve bu söylem ilk taslağı tartışılırken de sıklıkla kullanıldı

Bazı web afişleri Morris'in beyaz ırklaştırılmış olduğu analizimi açıkça paylaştırmakta ve bu duruma bir ölçüde hassasiyet göstermektedir. TW, Berkeley Morris'inin bir siyah üyesi olduğunu öne sürmüştür fakat "bir örnek" geneli etkilemez. Tam beyaz olmayan bir kaç küçük dansçı grubunun varlığı, kısmen bundan da şüphe duyuyorum zira bunlar az sayıdadır ve açılımları fazla olmayan takımlardan meydana gelmiş seçkin gruplar olarak görülürler" (1994). Onun analizi MC'nin ifadesinde de yansımıştır,

Öteyandan bizler çok sayıda yabancı öğrencisi olan üniversitede öğrencilerdik. Genellikle oradakilerden bir kaç kişiyi kendi çalışmalarımıza içine çekmek istedikse de bunda pek başarılı olmadık. İlk çalışmamıza gelen yabancı bir hanım İngiliz dansının kendisine çok da keyifli gelmediğini ve orada bulunmasının bizim açımızdan sorun olup olmadığını söyledi. Ben de bizimle bir arada bulunmasından memnun olduğumuzu ifade ettim. Sonraki haftalarda da onu aramızda göreceğimizi umduk ama göremedik [1994]¹⁸

Birçok yorumcu, yine de beyaz olmayan katılımcıların Morris'e iştirak etmesinin onu anti-ırkçı yapmağa yetmeyeceğini tartışır havadaydılar. Yorumculardan biri, kendi takımlarında siyah bir üye olduğunu ve "bunun en basitinden Avrupalı olmayanların katılmak istedikleri ilk takım olduğuna inandığını" (JS 1994) ifade etti. JB2 aynı şekilde ilgi çekici renkte olan kişilere gereken saygının gösterildiği bir olaydan bahsetti (1994). JW de Morris'in diğer halkdansı uygulamalarından az özel olduğunu ve dans edilen yerin İngiltere dışında ve dans edenlerin İngiltere ile doğrudan ilişkisi olmasa da genelde beyaz olduğunu, buna karşılık Hong-Hong Morris'indeki dansçıların çoğunlukla Çinli olduğunu ima etti (1994)¹⁹.

Açıkça görülüyor ki, Morris'te farklı renkte bir kaç kişinin varlığı, Morris'in genel ve sadece beyazların katıldığı bir uygulama olması için yeterli delili teşkil etmez. Aksine bu tür insanların varlığı ve daha bariz bir biçimde Morris'in beyazlığını gösterir. Bu tür durumlar kuralları tebarüz ettiren istisnalardır. Morris dansçılarının ırkı ve etnik dağılımları tesadüfi değil, bu oyundaki diğer usullerdir. Ayrıca bireysel sebat ve grup bütünlüğü kişisel veya kolektif bir durumda, farklı renkteki kişilerin mevcudiyetinin gerekmemesi memnuniyet verici bile olabilir ve bu durum gruptaki herhangi birinin kendini rahat hissetmesi veya sürekli güvende olmaları anlamına gelir. Feminist kültür kuramcısı *bell hooks* çok az sayıda renkli tene sahip kişilerden biri olarak, "ferasetli' ilerici entellektüeller" tarafından

¹⁸ Açıkça görülüyor ki, gerek burada gerekse başka yerde, elini uzatmak, dışlamayı telafi etmede her zaman çok da başarılı bir yöntem değildir.

¹⁹ Graham Baldwin, "Hong Kong Morris'i'ni son izlediğimde, ekip tamamen İngiltere'ye gelmiş göçmenlerden oluşuyordu..... Mevcut Hong Kong ekibinde GERÇEK yerel Çinli katılımcılar var mı? Eğer varsa, 70lerin ortalarında Hong Kong'da bulunduğum günlerden bu yana işler gerçekten değişmiş demektir -o zamanlar 10 kişiydik (tek cinsiyetli bir ekipti) ve Çin'in yerlileri hepimizin kaçık olduğumuzu düşünüyordu ! (Bir ihtimal ki haklıydılar)" diyerek bunu yalanlamıştır. (GB, 1994)

düzenlenen bir konferansa katıldığında, önce huzursuzluk, rahatsızlık ve daha sonra korkusu ile ilgili hislerini gayet etkileyici bir biçimde tartışmıştır (1992: 176). O, diğer katılımcıların “nasıl bir korkuk içinde *statikonun* yeni versiyonlarını oluşturduklarını ve gerçeği asla göremediklerini” (1992a: 176) fark etmiştir. Aynı şekilde biz de burada farklı renkteki insanların açıkça veya kasti olarak Kanadalı halkbilimcilerce oluşturulan safların dışında tutulduklarını, yine de kimilerinin nadir de olsa bu saflarda yer aldıklarını ve farklı renk taşıyan hiç bir kimsenin Kanada halkbilimi programları kadrosunda yer almadığını işaret etmeliyiz. İronik olarak halkbilimi disiplini *statükoyu* yinelemekte; bizler de bunu görmede sıklıkla başarısız olmaktadır ve kendi disiplinimizin beyazlaşmasına devam etmesini düzenleyici adımlar atmamak zorundayız.

Haklı olarak bir çok MDTL online afişi “Herhangi bir olay veya faaliyet insan gruplarının ilgisini çekmiyorsa bu faaliyet ırkçı bir izlenim yarattığı için durdurulmalı mı?” (DP2 1994) şeklinde retorik bir soru için kullanılmaktadır. Diğer afişler ise ırkçılıkla Morriss’e irtibatlanmış herhangi birinin bakış açısından durumu özetleyen “PC tavırları”, “faşist”, “uçtaki PC”, “fesat teorisi” veya sadece “ahmak” şeklinde bir seri izah, delil ve kişisel yargı dizinleri barındırmaktadır. Nihayet bir kaç yorum akademik uygulamaları göstermekte ve bunlar beni bu makale için en can alıcı nokta olan ırkçılık ve halkbilimi kuram ve metodları arasındaki bağlantılara götürmektedir. Benim çalışmam EB’nin iddiasını izlemedi,

antropolojik araştırmalara uygun iki temel öneri (1) incelediğiniz şey hakkında yargılayıcı bir tavır göstermeyin (hoşlanmıyorsanız başka bir şey çalışın). Belirli bir gurubun üyesi değilseniz onun uygulamalarını iyi, kötü ve politik olarak doğru olduğunu [ifade aynen alındı] söylemek için doğru bir yerde değilsinizdir (2) kişisel olarak sıkıcı veya tatsız buluyorsanız bunu oradaki hevesli ve sanatsever haline getireceğiniz dinleyicilere söylemek yapacağınız en son şeydir [1994a]²⁰.

Belki bir yazarın “böylesi politik olarak doğruluklar gelenekleri ve kültürü ortadan kaldırmaktadır” (DP2 1994) şeklindeki sözleri halkbiliminin daha da ciddi bir şekilde artan metot ve kuram meseleleri için söylenmişti.

İrklştırma/ İrkçı: “Akademik” Olmayan Bir Söylem

Açıkça görülüyor ki, makalem hakkında MDDL tartışma grubuna gönderilen yorumlar ırk ve ırkçılık üzerine çeşitli tezler ya da açıklamalar olması açısından dikkate değer bir önem arz etmektedir. Gönderilen pek çok yorumda bu konular hakkında kişisel ve psikolojik bakış açılarının yanı sıra bunları yapısal ve siyasi konular olarak ele alan sofistike bir anlayış söz konusudur. Dile getirilen argümanların ifade edilişindeki tutku, bu argümanların neredeyse tamamının bilinen

²⁰ Hemen ardından yine aynı (düşünce) kalıplar(ı) içinde (benim de farkında olduğum) bir takım sözlerle beni anlattı ve “önceki gerçek yaşam deneyimimin... Halkbilimciler, antropologlar ve etnomüzikologlarla birlikte geçirdiğim uzun yıllardan süzülüp geldiğini” ve “benim söylem tarzı geçmişimin ateşli ve hastalıklı (evet, aynen böyle olduğunu) söyleyerek benim “fikir ve eylemlerimin, disiplinlerin standart çalışma şekillerini temsil etmediğini” iddia etti.

anlamda “akademik” olmadığını göstermektedir. Ancak akademik tartışma bahsettiğimiz gayri resmi kullanımda ima edilen ilgisizlikten farklı olacaksa, bu gibi argümanlar –ve böylesi tutku– akademik söylemin bir parçası haline gelmelidir. Halkbilimciler, özellikle de sürekli değişen halkbilim metodolojisi, kuramı ve uygulamaları bağlamının karmaşıklığı düşünüldüğünde, karşı karşıya kaldıkları tartışmalardan uzak durmamalıdır. Akademik çalışmalardaki siyasi mesajlar, özellikle halkbilimcilerin ve antropologların kendi kültürleri üzerinde çalışmalarında (bkz, ör. McKay 1994; Bauman vd. 1988; Feintuch 1988 tarafından kaleme alınan çeşitli çalışmalar) ve özellikle de bu çalışmalarda en büyük güce kimin sahip olduğuna dair arayışlarında, genel değil, odaklı olmalıdır.

İnternette tartışma forumlarında dile getirilen liberal demokrat ideoloji, akademisyenlerin geneli tarafından araştırma konuları, araştırma etiği ve kuramda yer alan kavramlaştırmada da görülmektedir. Irk, sınıf, etnik köken ve cinsiyetleri bakımından akademiye göre marjinal olan ya da akademi tarafından marjinalleştirilmiş olanlar dahil olmak üzere, diğer akademisyenler kritik alternatifler sunmuşlardır. Himani Bannerji “girişim”i tanımında “sadece marjinal olmaktan merkezi hale gelmek için ya da temsil edilme veya mevcut fırsatlar ortamında yer alma amacıyla liberal politika bakımından temsil edilmek değildir... Önemli olan merkezii sözde marjinden uzaklaştırmaktır” (Bannerji 1993: xix) demektedir. “Rık, sınıf ve cinsiyet olarak bilinen sosyal varoluş biçimleri ve sosyal kurallar”ın “bilgi şekillerinin derinlerinde yer aldığına” (1993: xix) dikkat çekmekte ve “kültürel olarak birlikte varoluşun güç bakımından nötr çokluğu olarak “çeşitlilik” nosyonuna bir aracı belirtilecekse, ortaya çıkacak sonuç aracın güçlendirilmiş sosyal ilişkiler grubundan farklı olduğu, gücün baskınlığın belirgin özelliği olduğu biçimindedir”, demektedir (1993: xx—xxi).

Geleneksel uygulamalara dair akademik tartışmalarda güce ve farklı güç deneyimlerine odaklanma eksiktir; bu durumda Morris dansçılarının kendi kavramsallaştırmalarında eksik olması da şaşırtıcı değildir. Bir uygulamanın sadece tarihi beyanları üzerinde çalışsan, herhangi birini üzebilecek herhangi bir şeyden kaçınan ve öncelikle uygulamanın sosyal ve kültürel bağlamını değil, yapısını tekrarlamakla ilgilenen Morris dansçısı / bilimadamı veya halkbilimci modelinden sapmış olmam kasıtlıdır. Sadece işin özü olan halkbiliminin değil, aynı zamanda toplumsal ve akademik kuramsal ve analitik uygulamalar grubunun apolitik analizine bilinçli bir karşı çıkışla, bunu uygulayanlara meydan okumak ve belki de onları rahatsız etmek istiyorum. En azından, her iki alanda da tartışma yaratmayı istiyorum.

Nezaket

Halkbilimi kuramının “nazik” olarak şekillendirilmesi, ki bu (internette mesaj gönderen) EB’ye has değildir, bu disiplinde eleştirel düşüncenin önüne çıkan merkezi bir epistemolojik engeldir. Örneğin, “nazik” olmak sadece halk bilimciler arasında değil, aynı zamanda halkbilimcilerle birlikte çalışanlar arasında da söz konusu olabilecektir, “nezaketi” neyin oluşturduğuna dair çeşitli fikirleri dikkate

almaz. Benim çalışmamda, halk şiirini, bana göre oldukça takdir edici bir yaklaşımla analiz ettiğimde dahi (bkz Greenill 1989) şairlerin kendileri her zaman benim analizimle ya da benim pozitif değerine dair görüşümle aynı fikirde olmamıştır. Ayrıca, ister akademik ister "halk"tan olsun bazı gruplar ve kişiler açıkça ırkçı, seksist ya da heteroseksist vs metinler ya da uygulamaları; tıpkı böyle olmayanlar gibi; geleneksel kültürün temsilcisi gibi görülebilmektedir. Bu gibi bir durumda, nelerin faydalı bir temsil sayılabileceğine dair karar ve bu kararın kim tarafından ve kimin kriterlerine göre verileceği kararı zordur. Elbette, zaman geçtikçe ve hassasiyetler değiştikçe, bundan on yıl önce tolere edilen ya da hatta aktif olarak onaylananlar günümüzde sorun yaratabilir.

Paradigmatik varsayım elbette halkbilimcinin metin yazdığı ya da sunduğu dönemde genel kültürel görüşte kabul edilebilir olan materyali kullanması gerektiğidir.²¹ Sonuçta bu bakış açısı kültürel eleştiriyi imkansız hale getirecektir, bunun nedeni sadece belli şeylerin tartışılmaz olması değil, aynı zamanda hem kültür eleştirmeninin hem de konunun bakış açısının ve bunların farklı güç konumlarının altta kalacak ya da tamamen alakasız kalacak olmasıdır. Bunun gibi kısıtlı "nazik" sunumlar elbette otantik olma nosyonu ile bire bir çelişkili duruma düşebilir. Ancak, daha da önemlisi, imaj, sembol ve fikirlerin çok sesliliği ihtimalini, bir kültürde farklı kişilerin görüşlerinde söz konusu olabilecek çok sesliliği ve kalabalık izleyici kitlesinin yorumlarındaki çok sesliliği reddetmektedir; bu durumun örneği Joan Radnor'ın *Feminist Messages (Feminist Mesajlar)*'ına (1993) yapılan katkılarda açıkça görülmektedir.

Son olarak, tarihsel olarak kültür eleştirmeninin sömürgeci ve konunun da bir anlamda alt konumda olduğu ve bu ilişkinin artık değişmez niteliğe sahip ve tahmini basit olmadığı unutulmamalıdır. Beyaz, orta sınıftan, heteroseksüel bir Kanadalı İngiliz kadının Kanada yerlileri üzerine yaptığı çalışmada varsayılacak etik ilişkiler ile aynı kişinin Morris dansçıları üzerine çalışmalarındaki ilişkiler arasında temel bir fark vardır. Her iki durumda da aynı etik prensiplerin geçerli olduğunun iddia edilmesi bu prensiplerin güç farklılığı varsayımı içerisinde oluşmasını göz ardı eder.²²

Akademik bilimde yer alan güç dinamiği, yani halkbilimcilerin ve antropologların kendilerinden daha az güç ve prestij sahibi olanlara inerek çalışmaları ele alındığında, halkbilimcilerin pek çoğu birlikte çalıştıkları bu kişileri

²¹ Halk festivalleri konusunda sahne ardında ve anekdot özelliğinde süren bir diğer tartışmaya göre ise halk festivalleri geleneksel göstericilerin alenen ırkçı, kadın düşmanı ya da seyircileri incitecek diğer özellikleri sergilememesinin nasıl sağlanacağını "sorunu" na cevap bulmaya çalışmaktadır.

²² Hangi etik ilkeler ve süreçlerin masum düşük rütbeli subayları ne dereceye kadar koruması gerektiği ve bu subayların güçlü olan üzerine çalışmalarda bulunduğu bu ilke ve süreçlerin ilgisiz hale geleceği, kurumumdaki (enstitüdeki) kadınların marjinalleşmesini inceleyecek öğrenciler tarafından yapılan öneriyi gözden geçiren bir araştırma heyetinin üyesi olarak benim için de oldukça açık ve netti. Üniversite etik heyeti, üniversite içindeki ırkçı, heteroseksüelist, ve kadın düşmanı yapılanmalara dair bilgilerin gizli tutulmasını sağlamak için kendi etik yönetmeliklerini başarıyla uygulamıştır.

“koruma” yönünde babacan bir çaba ile “olumsuz” materyali az göstermeyi tercih edebilir. Elbette halkbilimciler ve diğer akademisyenler, daha alt düzeydeki insanlar hakkındaki görüşlerinin içeriği ve bunların akademik konular üzerindeki etkileri hakkında dikkatli olmalıdırlar. Ancak, konunun geneli yansıttığı durumlarda bu gibi etik prensipler yeniden gözden geçirilmeli ve sonunda değişmelidir. Ve, akademisyenlerin büyük çoğunluğu beyaz orta sınıf kişilerden oluşsa da, bunun aksinin söz konusu olduğu nadir durumlarda bilen ile bilinen arasındaki ilişkiler köklü değişikliğe uğrar.

Bazı önemli akademik halkbilimi adamı karşıt kültüre eğilmişlerdir: ırkçılık karşıtı (Levine 1977) ve sınıf/etnik/dilbilimsel grubun dışlanması (ör. Union 1983; Paredes 1958). Ancak kişilerin sadece olumlu yönde konuşmaları gerektiği düşüncesinin halkbilimciler arasında neden bu denli yaygın olduğu sorulabilir. Bunun halkbilimcilerin ait oldukları başlıca kurumların, üniversiteler, fon sağlayan kurumlar ve halktan temsilcilerin kendilerinden memnun olmalarını sağlamak üzere bir korunma ihtiyacını gösterdiği açıktır. Ancak aynı zamanda halkbilimcilerin ele aldıkları tartışma konuları için bir alt pozisyon ve bu konuları koruması altına alacak babacan, sömürgeci akademisyenlere duyulan ihtiyacı belirler. Akademisyenler ve Morris dansçıları gruplarına gelen insanların ağırlıklı olarak beyazlardan oluşmasının ve dans etmek üzere kalanların büyük bölümünün beyaz olmasının nedenini incelemelidirler. Bu durum basitçe tesadüfle açıklanamaz. Bunlar güç ve baskın olmanın yarattığı suni eserlerdir ve telafi edilmesi için sürekli ve düzenli bir düşünme gereklidir.

Bunlar bilgi sayılan ve bağımsız olan, gerçekten bilinebilecek olan konulardır, epistemolojiktir. Bunların halkbilimcilerin süregelen fonksiyonellik efsanesi ve çalıştıkları maddesel, sözlü ve ritual metinler ile çelişkili ilişkileri ile alakalı olmalıdır. Her ne kadar pek çokları fonksiyonelliğin tüm kültürel uygulamaları doğası itibari ile stabil ve olumlu kabul eden dar görüşü desteklemiş de olsa (ör. Doucette 1993’de olduğu gibi), tüm kültürel uygulamaların içerdiği değer, değerlilik ve saygınlığın, spesifik yer ve içeriği düşünülmezsizin, aynı ilişkili argümandan geldiği görüşü yaygındır (bkz, ör. Zeitlin 2000). Bu rahat konum, fonksiyonellik tarihi ile birlikte terk edilmelidir çünkü içinde barındırdığı aracı, sorumluluk ve farklı güç arasındaki ilişkiyi far edememektedir.²³

Feminist bilimadamları gelenekler ve araştırma uygulamaları ile kimin kültürünün el üstünde tutulduğuna ilişkin sorulara özellikle ilgi göstermişlerdir. Etnograflar uzmanların mı, uzman olmayanların mı, kadınların mı erkeklerin mi, rahiplerin mi cemaatin mi görüşlerini onaylamalıdır? Feminizm oldukça sıklıkla en kolay korunan kültür unsurlarının seks, cinsiyet, etnik köken ve sınıf bazında ortaya çıkan ayrıcalıkların yerleştiği güçlerle korunan unsurlar olduğunu başarıyla

²³ Asıl olarak kadınlar fakat bir o kadar da erkekler için, bu, herkesin, alan çalışanlarının ilgilendiği konuda çalıştığının farz edildiği güvenilir olmayan bir alan çalışması atmosferi yaratmıştır. Doucette/Zeitlin’in cinsel ve diğer taciz türleri ile saldırılara açık olması hiç de seyrek olmayan bir şekilde tartışılmıştır. (istisnalar için bakınız: Best 1992; Kulick ve Wilson 1995).

göstermiştir. Böylece, ırkçı beyaz akademinin kuramsal uygulamaları üzerinde çalıştığı toplumlarda da paralel hiyerarşiler izler.

Bu kaygıların çözümü ne yazık ki nispeten az ve denenmemiştir. Başlangıç olarak, akademisyenler araştırmacı/bilen olarak eğilimlerini belirtmelidirler. Onların eğilimleri ve görüşleri öğrenme süreçleri ve nihayetinde içeriği üzerinde köklü bir etkiye sahiptir ve bu nedenle de son derece ilgilidir. Kristin Kopduch antropologlardan ve halkbilimcilerden;

“etnik köken” figürünün, post modern konuların milletler arası çerçevede bir alt unsur olarak yeniden değerlendirilmesi için gerekli biçimde yerleştirilip yerleştirilmediğini düşünmelerini, toplumlara ABD’de kitlesel kültürel asimilasyona karşı kendi dirençlerini oluşturma imkanı vermelerini, ya da bu VCR sonrası dünyaya yeni gelen göçmenleri, “geleneğin” belki de çok daha farklı bir politik gücün etkisinde olduğu *kendi vatanlarında* gelişmekte olan kültürel savaşın güncel milletlerarası bağlarını sürdürmeleri yönünde cesaretlendirmelerini” [1990: 96]

ister. Kopriuch burada, akademik ve kamu sektörlerinde “marjinal” kişiler üzerinde çalışan antropolog ve halkbilimcilere seslenmektedir. Ben de aynı eleştirel bilincin - biz kimiz ve ne yapıyoruz?- ister bir grup Morris dansçısı olsun ister bir grup öğretim üyesi olsun, çoğunluğun ele alındığı çalışmalara uygulanması gerektiğini düşünüyorum.

Kaynaklar

- ANCELET, Barry (1995) *The Limits of Creolization*. Unpublished MS.
- BAKHTIN, M. M. (1984) *Rabelais and His World*. Bloomington: Indiana University Press.
- BANNERJI, Himani (1993) *Returning the Gaze: Essays on Racism, Feminism and Politics*. Toronto: Sister Vision Press.
- BAUMAN, Richard, Patricia Sawin, and Inta Gale Carpenter, eds. (1992) *Reflections on the Folklife Festival: An Ethnography of Participant Experience*. Special Publications of the Folklore Institute, 2. Bloomington: Folklore Institute of Indiana University.
- BERTHOFF, Rowland Tappan (1953) *British Immigrants in Industrial America: 1790-1950*. Cambridge: Harvard University Press.
- BEST, Anita (1992) *Folklore Fieldwork Experiences*. Paper Presented at the Folklore Studies Association of Canada Conference, Charlottetown, Prince Edward Island.
- BIOLSI, Thomas, and Larry J. Zimmerman, eds. (1997) *Indians and Anthropologists: Vine Deloria Jr. and the Critique of Anthropology*. Tucson: University of Arizona Press.
- BUCKLAND, Theresa (1990) *Black Faces, Garlands, and Coconuts: Exotic Dances on Street and Stage*. *Dance Research Journal* 22 (2): 1-12.
- BUCKLAND, Theresa (1991) *Institutions and Ideology in the Dissemination of Morris Dances in the Northwest of England*. *International Council for Traditional Music* 23: 1-37.

- CARLYLE, Elizabeth (1997) *The Invisible Whiteness of Being: Gary Filmon and the Mainstream Media*. *Canadian Folklore canadien* 19(2): 87-96.
- CD (1994) Re: Is Morns Only "White"? [discussion] Morns Dancing Discussion List [online], October 31.
- COHEN, Nathalie (1997) *From the Borders: Uncovering Implicit Definitions of Whiteness from the Perspective of the Questionably White*. *Canadian Folklore canadien* 19 (2): 97-04.
- COLEMAN, Terry (1972) *Passage to America: A History of Emigrants from Great Britain and Ireland to America in the Mid-Nineteenth Century*. London: Hutchinson.
- DAUENHAUER, Nora Marks, and Richard Dauenhauer (1999) *The Paradox of Talking on the Page*, in *Talking on the Page: Editing Aboriginal Oral Texts*. Toronto: University of Toronto Press.
- DAVIS, Nathalie Zemon (1971) *The Reasons of Misrule: Youth Groups and Charivaris in Sixteenth Century France*. *Past and Present* 50: 42-73.
- DAVIS, Nathalie Zemon (1973) *The Rites of Violence: Religious Riot in Sixteenth Century France*. *Past and Present* 59: 51-91.
- DAVIS, Nathalie Zemon (1978) *Women on Top: Symbolic Sexual Inversion and Political Disorder in Early Modern Europe*. In *The Reversible World*. Barbara A. Babcock, ed. Ithaca: Cornell University Press.
- DOUCETTE, Laurel (1993) *Voices Not Our Own*. *Canadian Folklore canadien* 15 (2): 119-137.
- DPI (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- DP2 (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- EB (1994a) *Is Morris Only "White"?* [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- EB (1994b) Greenhill. [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], November 4.
- FEINTUCH, Burt, ed. (1988) *The Conservation of Culture: Folklorists and the Public Sector*. Lexington: University Press of Kentucky.
- FISCHER, David Hackett (1989) *Albion's Seed: Four British Folkways in America*. New York: Oxford University Press.
- FRANKENBERG, Ruth (1993) *The Social Construction of Whiteness: White Women, Race Matters*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- GARDNER, Robert C., and Rudolf Kalin (1981) *A Canadian Social Psychology of Ethnic Relations*. Toronto: Methuen.
- GB (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- GREENHILL, Pauline (1989) *True Poetry: Traditional and Popular Verse in Ontario*. Montreal: McGill-Queen's University Press.

- GREENHILL, Pauline (1992) *Review of Creative Ethnicity: Symbols and Strategies of Contemporary Ethnic Life*, by Stephen Stem and John Alien Cicala. *Canadian Folklore canadien* 14 (2): 173-175.
- GREENHILL, Pauline (1993) Ben Johnson Jokes: Flaws in the Canadian Mosaic. *Fabula: Journal of Folktale Studies* 34 (1/2): 78-89.
- GREENHILL, Pauline (1994a) *Ethnicity in the Mainstream: Three Studies of English Canadian Culture in Ontario*. Kingston and Montreal: McGill-Queen's University Press.
- GREENHILL, Pauline (1994b) On the Whiteness of Morris: An Illumination of Canadian Folklore. *Canadian Folk Music Bulletin* 28 (3): 16-19.
- GREENHILL, Pauline (2001) Can You See the Difference? Queering the Nation, Ethnicity, Festival, and Culture in Winnipeg. *In In a Queer Country: Gay and Lesbian Studies in the Canadian Context*. Terry Goldie, ed. Pp. 103-121. Vancouver: Arsenal Pulp Press.
- GREENHILL, Pauline, and Diane Tye (1994) Critiques from the Margins: Women and Folklore in English Canada, *In Canada: Theoretical Discourse/Discours théoriques*. Terry Goldie, Carmen Lambert, Rowland Lorimer, eds. Pp. 167-185. Montreal: Association for Canadian Studies.
- GREENHILL, Pauline, and Diane Tye, eds. (1997) *Undisciplined Women: Tradition and Culture in Canada*. Montreal: McGill-Queen's University Press.
- HOBBSAWM, Eric (1959) Social Bandits and Primitive Rebels. *In Archaic Forms of Social Movement in the Nineteenth and Twentieth Centuries*. Pp. 226-242. Glencoe, IL: Free Press of Glencoe.
- HOOKS, Bell (1990) *Yearning: Race, Gender, and Cultural Politics*. Toronto: Between the Lines.
- HOOKS, Bell (1992) Representing Whiteness in the Black Imagination. *In Cultural Studies*. Lawrence Grossberg, Cary Nelson, Paula A. Treichler, eds. Pp. 338-346. New York: Routledge.
- JB1 (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- JB2 (1994) Race Issues, [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- JORDAN, Glenn, and Chris Weedon (1995) *Cultural Politics: Class, Gender, and Race in the Postmodern World*. Oxford: Blackwell.
- JS (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- JW (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- KOPTIUCH, Kristin (1990) Third-Worlding at Home. *Social Text* 28: 87-99.
- KRAUTER, Joseph E., and Moms Davis (1978) *Minority Canadians: Ethnic Groups*. Toronto: Methuen.
- KULICK, Don, and Margaret Willson, eds. (1995) *Taboo: Sex, Identity and Erotic Subjectivity in Anthropological Fieldwork*. New York: Routledge.

- LAWRENCE, Denise L. (1987) Rules of Misrule: Notes on the Doo Dah Parade in Pasadena. *In* Time out of Time: Essays on the Festival. Alessandro Falassi, ed. Pp. 123-136. Albuquerque: University of New Mexico Press.
- LEDERMAN, Anne (1997) "Mr. Flash and Miss Click": Ethnomusicology in the Global Village, *Canadian Folk Music Bulletin* 31 (3-4): 3-7.
- LEVINE, Laurence (1977) *Black Culture and Black Consciousness*. Oxford: Oxford University Press.
- LIMÓN, Jose (1983) Western Marxism and Folklore: A Critical Introduction. *Journal of American Folklore* 96: 34-52.
- MATHIEU, Jocelyne, ed. (1993) *Femmes et Traditions/Women and Tradition*. *Canadian Folklore canadien* 15 (2).
- MC 1994 Racism? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], November 3.
- MCKAY, IAN 1(1994) *The Quest of the Folk: Antimodernism and Cultural Selection in Twentieth-Century Nova Scotia*. Montreal: McGill-Queen's University Press.
- MM (1994) Whiteness of Morriss. [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], November 2.
- ORING, Elliott (1986) *Folk Groups and Folklore Genres: An Introduction*. Logan: Utah State University Press.
- OUDSBY, Ian (1990) *The Englishman's England: Taste, Travel and the Rise of Tourism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- PAREDES, Américo (1958) *With His Pistol in His Hand: A Border Ballad and Its Hero*. Austin: University of Texas Press.
- RADNER, Joan Newlon, ed. (1993) *Feminist Messages: Coding in Women's Folklore*. Urbana: University of Illinois Press.
- ROSENBERG, Neil V. (1988) Ethnicity and Class: Black Country Music in the Maritimes. *Journal of Canadian Studies* 23: 138-157.
- ROSENBERG, Neil V. (1994) Author's Postscript. *In* *Canadian Music: Issues of Hegemony and Identity*. Beverly Diamond and Robert Winner, eds. Pp. 86-104. Toronto: Canadian Scholars' Press.
- RR (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.
- RUDE, George (1952) *Paris and London in the Eighteenth Century: Studies in Popular Protest*. New York: Viking.
- RYDER, Judith, and Harold Silver (1970) *Modem English Society: History and Structure 1850-1970*. London: Methuen and Co.
- SAID, Edward (1978) *Orientalism*. New York: Pantheon.
- SC (1994) P. Greenhill's article, [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], November 2.
- SH (1994) Re: Is Morris Only "White"? [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], October 31.

- ST. PETER, Christine (1989) Woman's Truth and the Native Tradition: Anne Cameron's Daughters of Copper Woman. *FS/Feminist Studies* 15: 499-524.
- ST. PETER, Christine (1997) Feminist Afterwords: Revisiting Copper Woman. *In Undisciplined Women: Tradition and Culture in Canada*. Pauline Greenhill and Diane Tye, eds. Pp. 65-76. Montreal: McGill-Queen's University Press.
- STORY, George (1969) Newfoundland: Fishermen, Hunters, Planters and Merchants. *In Christmas Mummings in Newfoundland*. Herbert Halpert and George Story, eds. Pp. 7-33. Toronto: University of Toronto Press.
- TAFT, Michael (1985) Folklore and Multiculturalism in Caring For Our Past: Documenting Saskatchewan's Multicultural Heritage. Ruth Dyck Wilson and Kathlyn Szalasznyi, eds. Pp. 56-76. Regina: Saskatchewan's Archives Board.
- TB (1994) Racism, [discussion] Morris Dancing Discussion List [online], November 3.
- TW (1994) Re: Is Morris Only "White?" [discussion] Morris Dancing; Discussion List [online], October 31.
- WARDHAUGH, Ronald (1983) Language and Nationhood: The Canadian Experience. Vancouver: New Star Books.
- WILDER, Wilder, and Langtry (1992) Letter to Chemiak Alien, Barristers and Solicitors, September 4.
- Winnipeg Sun (1992) Pavilion Decides to Drop Name. *Winnipeg Sun*, August 2: 3.
- ZEITLIN, Steven J. (2000) I'm a Folklorist and You're Not: Expansive versus Delimited Strategies in the Practice of Folklore. *Journal of American Folklore* 113 (447): 3-19.
- ZIMMERMAN, Bonnie (1993) Perverse Reading: The Lesbian Appropriation of Literature. *In Sexual Practice/Textual Theory: Lesbian Cultural Criticism*. Susan J. Wolte and Julia Penelope, eds. Pp. 135-149. Cambridge: Blackwell.